



Czechia
Pardubice

Czechia

Czechia
Pardubice



2020



Fotografka Michaela Karásková, oděvní návrhářka Kateřina Plamítková a krajinářská architektka Lucie Králíková spojují své tvůrčí síly v projektu Czechia. Jejich láska k cestování vyústila v osobité mapování českého svérázu. Pomalé pěší cesty, lelkování, pozorování a seznamování se s místními dávají vzniknout specifickému průvodci vybrané oblasti a jejímu novodobému kroji. Tento zcela nový oděv, výsledek předchozího výzkumu, odkazuje k duchu daného místa, ale i k osobním zážitkům. Kroj je tedy jakýmsi deníkem, koláží zážitků a atmosféry, ale i výsledkem důsledných rešerší. Projekt Czechia navazuje na tradiční pomalý a udržitelný způsob cestování a při tvorbě kroje klade důraz na recyklaci.



10. SRPEN 2019

Scházíme se ve světlé a velkorysé hale hlavního nádraží. Z lodžii visí šlahouny s listy obrovských pokojových rostlin. Úplně stejné jsme kdysi měli v obýváku i ve třídě na základce. Hned na nás dýchne nostalgie, která nás usadí na pohovku před televizi, v níž za chvíli poběží Beverly Hills. Po cestě v horkém vlaku jsme dost žíznivé a taky vyhladovělé. Naobědváme se stylově už ve zdejší nádražce. Poroučíme si pivo a tajně si k němu pod stolem ulamujeme párek s hořčicí z perníku. Nosit jídlo do lokálu se totiž nemá.



Cesta do centra města je velmi příjemná. Velkorysý bulvár pro pěší i cyklisty vedoucí až k Zelené bráně protíná jediná rušná a nepřehledná křižovatka. Když na ní čekáme na zelenou, okamžitě nás upoutá monstrózní budova ČSOB, roztékající se do okolních ulic jako šlehačkový dort v horkém letním odpoledni.





Na hlavní třídě míjíme plné zahrádky drobných cukráren a kaváren. Místní tu v klidu popíjejí kávu, povídají si nebo v tichosti kouří a čtou noviny. Ve stínu pruhovaného baldachýnu stojí mezi palmami vyrovnána proutěná křesílka s kulatými stolky. Legendární pardubické Café Bajer zvenku připomíná bistro na azurovém pobřeží, uvnitř se mění ve vídeňský podnik s patinou, jen v rohu nesedí starý pan Hawelka.

Když poprvé projdeme Zelenou bránou a ocitneme se na Pernštýnském náměstí, připadáme si jako mlsné dítě před vitrinou s nejkrásnějšími dorty a zákusky. Sladce barevných renesančních a barokních domů se dotýkají na špičkách střech našlehaná oblaka. V malém perníkářském krámku si musíme koupit pomerančovou kostku, kterou si obřadně rozdělíme a sníme na dřevěném stolku u morového sloupu.







Při zpáteční cestě na vlak se zateplené panelové domy mění na punčové řezy a opuštěný obchodní dům Tesco na brutalistní včelín s osmiúhelníkovými okny ve tvaru medových pláství.



9. ZÁŘÍ 2019

Ubytovaly jsme se v těsné blízkosti impozantní Ištařiny brány z rezného cihlového zdiva. Z oken naší klubovny obdivujeme ve dne v noci odvahu a vkus tehdejších stavitelů, když svěřili podobu Automatických mlýnů mladému architektovi Josefu Gočárovi. Ještě téhož odpoledne se vydáváme na průzkum Bílého předměstí. I když pak prochodíme široké okolí, stejně se nejraději vracíme právě sem, do zástavby starých rodinných domků i vil s altány, skleničky, temnými dvorky a divokými předzahrádkami. Některá obydlí jakoby ani nebyla skutečná, jakoby existovala jen v určité denní či noční hodiny.



V pravé poledne dopadají teplé podzimní paprsky na okenní parapety přízemního domu. Nestojí na nich květináče s orchidejemi, ale krabice od bot vystlané teplými dečkami – kočičí pelíšky. Kočky v nich líně polehávají a vyhřívají se, zcela vystaveny na odív náhodným kolemjdoucím, koťátka hravě poskakují a zachytávají se drápky v zašedlých záclonách. Půjčovna koček, po které druhý den nebude ani památka.





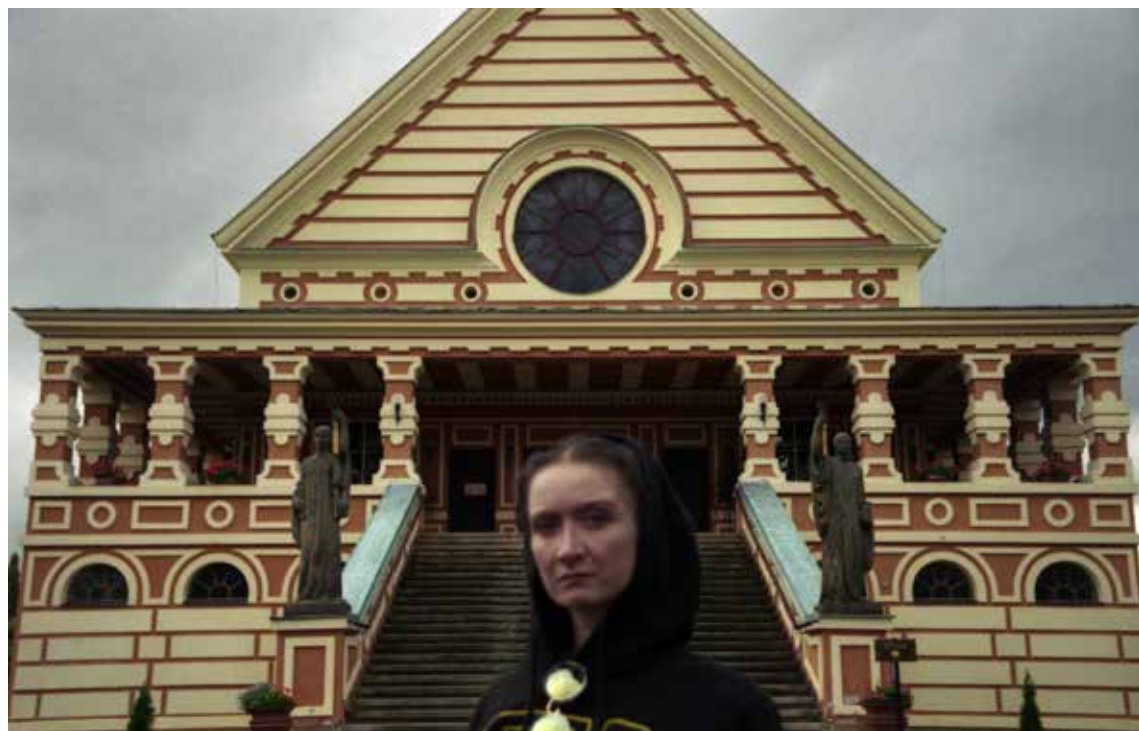


KUPEC BENÁTSKÝ

V mlhavém soumraku se krčí krámek s orosenou výlohou. Vodní párou ulpívající na skle proniká na ulici hřejivé zlatavé světlo. To kupec benátský sestoupil do přízemí svého domku, zasedl za pracovní stůl a rozsvítil starodávnou lampu.

Stůl je pokryt starými novinami místo ubrusu. Také tu leží balíček karet, sirky a zapalovače. A nakonec to nejdůležitější - pyramida ze stovek ručně ubalených cigaret, snad základna ledovce, jehož špička prorazila konferenční stůl v obývacím pokoji v horním poschodí. Cigarety se sypou i z igelitových tašek ukrytých mezi krabicemi s náhrdelníky a vánočními baňkami. Nikotinová vůně sálá ze stěn a prsty kupce nepřetržitě balí cigaretu za cigaretou, aby se snad někdy nestalo, že by v domě nezůstala jediná. Starožitné pendlovky odbíjejí celou a my zvědavě lepíme čela na sklo a ovládnuté mamonem ostríme zrak na poklady uvnitř. A když konečně vejdemo, pozdravíme a za okamžik už obklíčíme kupce, který nám nabízí bonboniéry s brožemi, náušnicemi a prstýnky z pouti. Nakupujeme šperky po hrstích s opravdu přátelskou slevou. Jindy zachráníme opuštěného betonového trpaslíka, který se sotva vejde do batohu a váží snad deset kilo, nebo měděné zrcátko s vlaštovkou z časů Rakouska-Uherska. Jednoho večera se kupec osmělí a pozve nás k sobě na návštěvu na panáka. V podkrovním obýváku visí z trámů průsvitné svlečené hadí kůže. Postupně se ztrácejí v cigaretovém dýmu. Na skříní zpívá modrá andulka, která nechce vylétnout z klece, a na koberci podřimuje obrovský vlkodav vlček. Každá dostaneme svou láhev rumu. Skromně si z nich naléváme do štamprličky a necháváme svou fantazii unášet příběhy o ochočeném sklípkanovi Fridě, který se tak rád účastnil divokých párty pardubických mániček, nebo o největší doze Karlovi, která sežrala štábu Zdeňka Trošky všechna uzená kolena.





4. LISTOPAD 2019

V syrovém ránu se vydáváme na daleký pochod. Příhodný čas, jak se ocitnout vprostřed děje černobílého filmu *Spalovače mrtvol*. Janákovo krematorium však nepůsobí ponuře, i když nám nad hlavami krouží hejno krákajících havranů. Jeho rondokubistická fasáda nám spíš opět připomíná pastelový marcipánový dort. Mlsně obcházíme kolem této skvostné budovy a představujeme si její modrou kupoli posetou hvězdami. Poté se oddáváme dušičkové melancholii a procházíme se mezi opuštěnými hrobkami.





Na zpáteční cestě do centra města, nedaleko barokního kostelíka Panny Marie bolestné, objevujeme kouzelný dům s růžovou fasádou opatřenou výklenky zdobenými plastikami veverek, papoušků a rozkošných anděličků. Dům Charlotty Masarykové by mohl být postaven z ořechového těsta slepeného višňovou marmeládou.





Máme už šílený hlad, a proto usedáme ke stolu pod sklípkovou klenbou ve známém čínském šenku U Bílého koníčka. Ve vchodu nás vítají dva umělohmotní bělouši, následně mineme zeď slávy s fotografiemi a podpisy významných hostů. Rázem prostor ožije zvonivým smíchem Heleny Vondráčkové, k níž se přidá Zdeněk Troška nebo Tomio Okamura. Objednáme si smažák s rýžovými nudlemi a zaposloucháme se do zurčícího pramínku prýstícího z tlamy čínské žaby hojností.





KRÁL PERNÍKU

Odpoledne máme domluvenou audienci u krále perníku pana Pavla Janoše.





Se zatajeným dechem sledujeme prezentaci, která běží na ploché obrazovce, a snažíme se poznat všechny hvězdy českého šoubyznysu s perníkovými objekty různých tvarů a velikostí. Představujeme si, jak si první dáma ČR nazouvá v Lánech perníkové pantoflíčky a necháváme si medové sousto rozplynout na jazyku. Snažíme se v jeho chuti rozpoznat rozmarýn, kardamon, koriandr, muškátový oříšek, nové koření i pepř. Soustředíme se na jedinečný způsob zdobení, precizní bílou krajkovou kresbu na tmavém podkladu, na Janošův umělecký rukopis jasně rozeznatelný od jiných perníkářských firem. Pan Janoš se nebojí experimentu, a proto mu s radostí i zvědavostí zadáváme zakázku na pět perníkových obrazů s portréty slavných pardubických osobností.

Rodinný domek přestavěný na malou provozovnu vypadá zvenku nenápadně, zato uvnitř se proměňuje ve výstavní galerii uměleckých děl z perníkového těsta. Na stěnách visí četná ocenění, také portrét tatínka Josefa Janoše s obrovským, krajkově zdobeným srdcem vytvořeným pro EXPO 58 v Bruselu nebo fotografie maminky Věry s královskou korunou z perníku na hlavě. Voní to tu badyánem a zázvorem. Posadíme se do pohodlných křesílek, na konferenční stůlek přistanou čerstvě upečené perníčky a hrnky se svařeným vínem. Pan Janoš nám vypráví o více jak stoleté rodinné cukrářské a perníkářské tradici, o medovém těstě s mateřídouškou, které se zadělává několik měsíců dopředu než se upeče, o zakázkách pro Václava Havla i princeznu Dianu.





Vystavíme je v naší dočasné vánoční cukrárně.



5. LISTOPAD 2019

Nový den rády začínáme popíjením kávy. Je to náš rituál, který se občas odehrává i venku. Ruce si ohříváme o horký kelímek a kocháme se nad zvláštními výlohami některých obchodů. I v Pardubicích máme své oblíbené. Na Pernštýnském náměstí milujeme starý obchůdek se spodním prádlem. Dámské kalhotky tančí upevněné na vlasech mezi kapesníčky s výšivkami a poctivými českými ponožkami. Pod figurinami s pohodlným domácím oblečením je umně nainstalován pardubický perník. Uvnitř krámku se zachoval původní mobiliár a každý, byť i drobný, nákup nás vrací o několik desítek let zpět do minulosti. Taková místa už by se měla chránit, aby nemusela ustupovat módním podnikům bez autenticity.





Dnes se taky konečně osmělujeme a vstupujeme do půjčovny luxusních svatebních a plesových šatů. Každá z nás si už usilovným koukáním do výkladu „vybrala“ svou róbu. Kéž bychom se mohly proměnit ve sladké princezny z marcipánu!



13. PROSINEC 2019

V nákupní předvánoční horečce proměňujeme pardubické ulice na dostihové závodiště. Několik dní zasvěcujeme hledání motivu koně. Objevuje se téměř všude také proto, že ho má město ve znaku. Díky této pozorovací hře se dostáváme do míst, kam by nás jinak ani nenapadlo zavítat. A tak se koně prohánějí na fasádách domů, na náhrobcích ústředního hřbitova, na chodníku, na plotě, na popelnici, na poličce v hostinci i v krámku se starožitnostmi.

4. LISTOPAD 2020

**HRÁDEK
VÁCLAVA METELKY**

Při našich průzkumných cestách moc rády dokumentujeme betonové zmenšeniny hradů a zámků v českých předzahrádkách. V pardubické ulici Na Okrouhlíku objevujeme skutečný poklad – nejkrásnější hrádek, jaký jsme kdy viděly. Fascinovaně si ho prohlížíme snad deset minut. Kaple s novogotickými okénky, fontánka s třemi krokodýlími hlavami, miniaturní branky v netřesku... Nedá nám to a zazvoníme na zvonek. Z okna vykoukne paní a vypráví nám příběh stvořitele tohoto skvostného dílka. Hrádek začal stavět pan Václav Metelka v roce 1966. Byl to člověk hluboce věřící, vězněný komunistickým režimem v 50. letech 20. st. pro své politické přesvědčení. Když se po nucených pracích v Jáchymově vrátil domů, začal si konečně užívat života. Cestoval, navštěvoval všechny možné hradky a zámky a sbíral inspiraci pro stavbu své miniaturní. Výsledek byl tak jedinečný, že kolemjdoucí děti visely očarovány na plotě jako teď my.





25. LISTOPAD 2020

SPŘÍZNĚNÉ DUŠE

Pan Václav Kulhánek nám jde naproti s otevřenou náručí. Na toto vzácné setkání po měsících společenského odloučení si oblékl elegantní černý kabát, který doplnil sladce růžovou šálou. Nalíčil si tvář a nasadil si svou vlastnoručně vytvořenou paruku hranatého tvaru. Lakem slepil odštířky vlasů z kadeřnictví a blondaté kudrlinky z mrkací panenky. Jeho svérázný vzhled a styl mu vysloužily přezdívku Krychlič. Krychlice zná v Pardubicích snad úplně každý, o čemž se brzy přesvědčujeme. Skoro se nestačíme vzájemně představit a už se k nám svižným krokem blíží usměvavý elegán, Václavův nejlepší přítel. Pan Josef Sochor, slavný zpěvák, který v padesátých letech porazil v pěvecké soutěži Karla Gotta, je veselá nátura. Zná nejvíc vtipů na světě, neustále je vypravuje a prokládá popěvky. Dnes se jdeme seznámit s Václavovými domácími mazlíčky, které známe z vyprávění a televizních dokumentů.



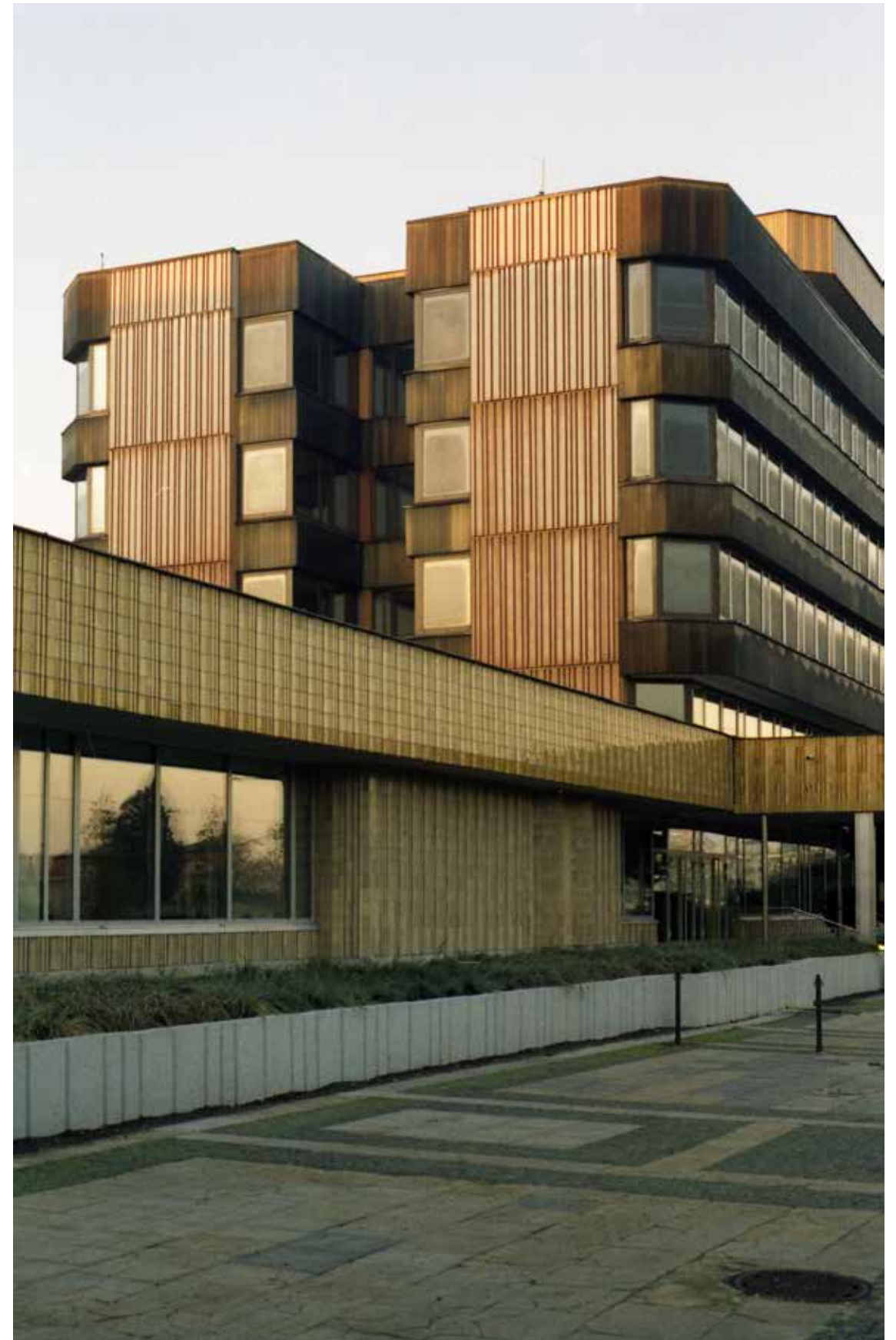


Otevíráme zrezivělou branku s vybledlým látkovým kvítkem chryzantémy. Na prostém dvorku z udusané hlíny se sluneční paprsky rozpouští v načechraném peří bezmála stovky slepic a majestátních kohoutů. Alabastrová, sivá, béžová a antracitová prozářená ptačí těla připomínají chomáče cukrové vaty. Zobáčky klovou do tvrdého chleba. Každý večer objíždí Krychlič město na kole a v restauracích před zavíračkou dostává zbytky pečiva. Slepic jsou jeho milácci, nikdy by žádné neublížil a nesnědl ani vejce. Kohouti za ním běhají jako psíci, skáčou mu na klín a mazlí se. A my si je poprvé v životě taky můžeme pohladit a pochovat! Neskutečný zážitek. Připadáme si jako Marie Antoinetta ve své versaillské vesničce. Malý Trianon je však prvorepubliková vila s balkonem porostlým opuncii, v jejíž salonech svobodně žijí a poletují hejna drobounkých ptáčků.



Zpáteční cesta autobusem do centra se změní v divoké dobrodružství. Oba pánové si zapomněli legitimace, my máme jen tisícovku a nikde si ji nemůžeme rozměnit. Nejhodnější řidič nás vezme zdarma. Oddáváme se okružní jízdě s odborným výkladem. Už víme, kde pan Josef postavil svou první garáž, na jaké základní škole učil Krychlič, odkud vzlétla filmová Saxána, když tu před námi stojí revi-

zor. Krve by se v nás nedořezal. Blekotáme a vysvětlujeme situaci. Pánové mají předložit občanské průkazy. A Krychlič sejme roušku a povídá: „Vy mě snad neznáte?“ Revizor nasupeně mávne rukou a nechá nás být. Loučíme se u Domu hudby, pan Josef nám ještě zapěje song Hm, Hm, ach ty jsi úžasná a glazovaná fasáda v pozadí se leskne jako perník s karamelovou polevou.







PARDUBICKÝ KROJ

Koně už doběhli svůj životní závod a také náš průzkum je u konce. Pardubice zasáhly naše srdce, že se s nimi jen těžko chceme nadobro rozloučit. Budeme se vracet. Zamilovaly jsme se!

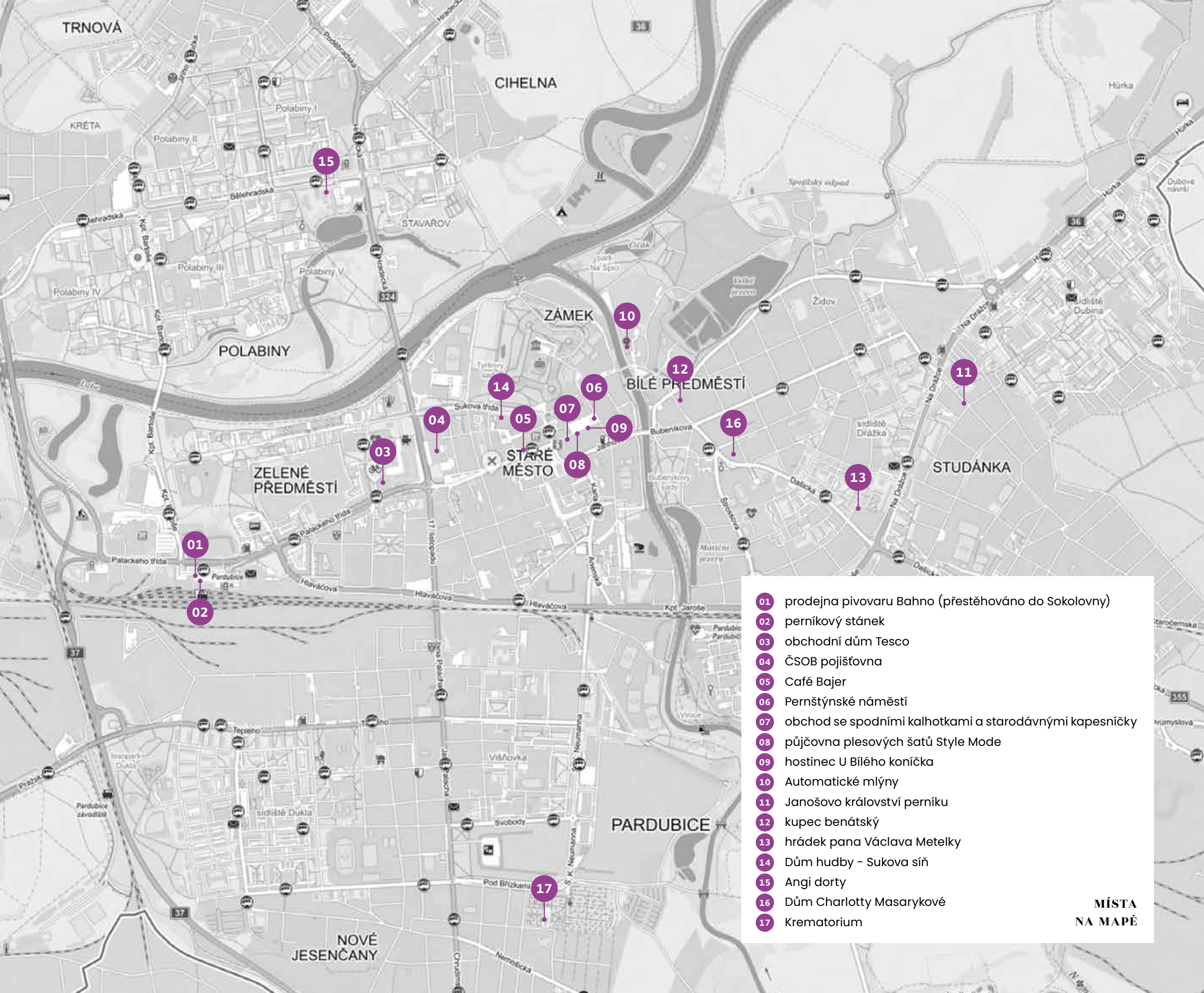
Nikdy nezapomene na všechny milé lidi, které jsme měly tu čest potkat i niterněji poznat. Při každé návštěvě jsme se staly fascinovanými dětmi toulajícími se mezi budovami proměněnými v dorty, perníky a zákusky. Jak rády bychom oblékly všechny místní paní cukrářky do našeho nového pardubického kroje! Kéž by servírovaly indiánky v zástěře Pojišťovna ČSOB, karamelový větrník v zástěře Charlotta Masaryková a hořce čokoládový dort v zástěrecce Kremato-

rium. Doufáme, že až budete číst tyto řádky a procházet Pardubicemi v našich stopách, dostanete chuť na sladké. Zastavíte se omámení tou okolní krásou, dáte si kávu a k ní perníkové srdce.

PS: V Pardubicích najdete výborné sekáče. My se v nich nořily do záplav saténových prostěradel a nočních košilek. Satén v barvách marcipánu s leskem polevy z bílků a moučkového cukru.







- 01 prodejna pivovaru Bahno (přestěhováno do Sokolovny)
- 02 perníkový stánek
- 03 obchodní dům Tesco
- 04 ČSOB pojišťovna
- 05 Café Bajer
- 06 Pernštýnské náměstí
- 07 obchod se spodními kalhotkami a starodávnými kapesníčky
- 08 půjčovna plesových šatů Style Mode
- 09 hostinec U Bílého koníčka
- 10 Automatické mlýny
- 11 Janošovo království perníku
- 12 kupec benátský
- 13 hrádek pana Václava Metelky
- 14 Dům hudby – Sukova síň
- 15 Angi dorty
- 16 Dům Charlotty Masarykové
- 17 Krematorium

**MÍSTA
NA MAPĚ**

OFFCITY

www.offcity.cz

Průvodce vznikl v rámci Offcity tvůrčí rezidence
2019 a 2020 za finanční podpory:
Ministerstva kultury ČR, Státního fondu kultury
a statutárního města Pardubice.

karasekcejkova.com
www.efemer.cz